

Poslanecký návrh

ZÁKON

ze dne 2020

**kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění
pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 98/1999 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 76/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 222/2006 Sb., zákona č. 167/2008 Sb., zákona č. 9/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 402/2010 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 41/2015 Sb., zákona č. 184/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb. a zákona č. 225/2017 Sb. se mění takto:

1. V § 1 odst. 1 se za první větu vkládá věta „Jako takový je v zájmu celé společnosti hoden mimořádné ochrany a péče.“.
2. V § 3 odst. 5 se druhá věta zrušuje.
3. V § 4 se na konci textu odstavce 3 doplňuje věta: „Pro potřeby zřizování staveb pro obchod, výrobu a skladování zemědělskou půdu I. a II. třídy ochrany odejmout nelze.“.
4. V § 9 odst. 2 se v písm. c) slovo „nebo“ zrušuje, na konci textu písm. e) se tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se nové písm. f), které zní:
„f) pro registrovaný významný krajinný prvek.“.
5. V § 11a odst. 1 se v písm. m) slova „s výjimkou půdy v I. a II. třídě ochrany,“ zrušují a na konci textu písm. n) se doplňují slova „retenční nádrže a rybníky,“
6. V § 11b odst. 5 se slova „státního rozpočtu“ nahrazují slovy „Státního pozemkového úřadu“ a za druhou větu se vkládá věta „Odvody, které jsou příjmem Státního pozemkového úřadu, mohou být použity jen pro realizaci pozemkových úprav.“.
7. V § 13 odst. 1 se v písm. d) slovo „a“ nahrazuje čárkou, na konci textu písm. e) se tečka nahrazuje slovem „a“ a doplňuje se nové písm. f), které zní:
„f) Ministerstvo zemědělství.“.
8. V § 15 písm. j) se číslo „1“ nahrazuje číslem „0,5“.
9. V § 15 písm. m) se číslo „1“ nahrazuje číslem „0,5“.
10. V § 17 písm. b) se číslo „20“ nahrazuje číslem „10“.

11. V § 17 písm. d) se číslo „10“ nahrazuje číslem „5“.
12. V § 17 písm. m) se číslo „10“ nahrazuje číslem „5“.
13. V § 17a písm. b) se číslo „20“ nahrazuje číslem „10“.
14. V § 17a písm. e) se slova „než 1“ nahrazují slovy „než 0,5“ a slova „rovné 10“ se nahrazují slovy „rovné 5“.
15. V § 17a písm. j) se číslo „10“ nahrazuje číslem „5“.
16. Za § 17b se vkládá § 17c, který zní:

„§ 17c

Ministerstvo zemědělství

- a) vydává vyjádření k návrhům na stanovení dobývacích prostorů podle § 6 odst. 2, je-li navrhovaným řešením dotčen zemědělský půdní fond o výměře nad 5 ha,
 - b) uděluje podle § 7 vyjádření k návrhům tras nadzemních a podzemních vedení, pozemních komunikací, celostátních drah a vodních cest a jejich součástí, které se nacházejí na území dvou a více krajů,
 - c) vydává vyjádření k žádosti o odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu podle § 9 odst. 8, má-li být dotčena zemědělská půda o výměře nad 5 ha,
 - d) vydává vyjádření k návrhu koncepce ochrany zemědělského půdního fondu jako složky životního prostředí,
 - e) je dotčeným správním úřadem podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, mají-li být dotčeny pozemky náležející do zemědělského půdního fondu o výměře nad 5 ha,
 - f) dává vyjádření k návrhům tras nadzemních a podzemních vedení veřejné technické infrastruktury, jde-li o záměr, který je projektem společného zájmu energetické infrastruktury; je dotčeným orgánem při posuzování zralosti projektů společného zájmu energetické infrastruktury a
 - g) vydává vyjádření k žádosti o odnětí zemědělské půdy ze zemědělského půdního fondu podle § 9 odst. 8, má-li být zemědělská půda dotčena stavbou projektu společného zájmu energetické infrastruktury; u dočasného odnětí nebo trvalého odnětí s dočasným odvodem vydává stanovisko k ukončení rekultivace podle § 11b odst. 2.“
17. V § 20 odst. 2 se písm. c) zrušuje. Písm. d) až f) se označují jako c) až e).
 18. V § 20 odst. 3 se v písm. a) číslo „1000000“ nahrazuje číslem „2000000“.
 19. V § 20 odst. 3 se v písm. b) číslo „100000“ nahrazuje číslem „200000“ a slova „c), d) nebo e)“ se nahrazují slovy „c) nebo d)“.
 20. V § 20 odst. 3 se v písm. c) číslo „50000“ nahrazuje číslem „100000“ a slova „b) nebo f)“ se nahrazují slovy „b) nebo e)“.
 21. V § 20a odst. 2 se písm. c) zrušuje. Písm. d) až f) se označují jako c) až e).
 22. V § 20a odst. 3 se v písm. a) číslo „10000000“ nahrazuje číslem „20000000“.
 23. V § 20a odst. 3 se v písm. b) číslo „1000000“ nahrazuje číslem „2000000“ a slova „c), d) nebo e)“ se nahrazují slovy „c) nebo d)“.

24. V § 20a odst. 3 se v písm. c) číslo „500000“ nahrazuje číslem „1000000“ a slova „b) nebo f“) se nahrazují slovy „b) nebo e)“.

25. § 20b zní:

„§ 20b

Společné ustanovení k přestupkům

Pokuty uložené obecním úřadem obce s rozšířenou působností jsou z 35 % příjmem obce, v jejímž územním obvodu byl přestupek spáchán, z 35 % příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky a z 30 % příjmem Státního pozemkového úřadu; pokuty uložené inspekcí jsou příjmem Státního fondu životního prostředí České republiky.“.

Čl. II.

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dne 1. ledna 2022.

Důvodová zpráva

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Zákon o ochraně půdního fondu považuje zemědělskou půdu za základní přírodní bohatství naší země, za nenahraditelný výrobní prostředek umožňující zemědělskou výrobu a za jednu z hlavních složek životního prostředí. Jako takovou ji chrání zvláštními pravidly, která omezují její využití pro jiné účely, především pro účely stavebních ploch. Zvláštní ochrany přitom požívá půda zemědělsky nejkvalitnější, tedy tzv. půda I. a II. třídy ochrany.

I přes četné novelizace zákona se však stále objevují případy, kdy jsou pozemky z půdního fondu odjímány z důvodů, které vzbuzují pochybnosti o existenci převažujícího veřejného zájmu nebo nemožnosti zvolit jiné, pro půdní fond šetrnější řešení.

Aby se takovým nežádoucím případům předešlo, navrhuje se ochranu půdy I. a II. třídy ochrany posílit. Tato půda by nově nikdy nesměla být ze zemědělského půdního fondu odnímána pro potřeby staveb pro obchod, výrobu, skladování.

Pro lepší ochranu půdního fondu se dále navrhuje, aby se k odnětí půdy o výměře nad 5 ha vždy vyjadřovalo Ministerstvo zemědělství. Samotné schválení odnětí bude nadále spadat do kompetence Ministerstva životního prostředí, krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Přitom se ale výměra posuzovaných případů snižuje tak, že více případů připadne do pravomoci krajských úřadů, resp. Ministerstva životního prostředí.

Návrh také navyšuje pokuty v případě porušení povinností stanovených zákonem, a to na dvojnásobek, jelikož stávající výše pokut se již nejeví dostatečnou. Příjemcem části výnosu z pokut se nově činí také Státní pozemkový úřad. Ten má také nově být přímým příjemcem odvodu za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, a to té části, která byla dosud příjmem státního rozpočtu. Státní pozemkový úřad bude oprávněn tyto prostředky použít výlučně pro potřeby pozemkových úprav, jejichž realizaci provázejí prodlevy mimo jiné také kvůli nedostatečnému financování.

Návrh přináší i některé menší související změny: možnost i bez povolení odnímat půdu z fondu pro potřeby zřizování významných krajinných prvků, jako jsou mokřady a remízky, možnost využívat půdu I. a II. ochrany jako plantáž dřevin, a zrušení odvodů za odnětí půdy I. a II. třídy ochrany při změně druhu pozemku na lesní pozemek.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

3. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie, popřípadě i s legislativními záměry a s návrhy předpisů Evropské unie

Navrhovaná úprava není v rozporu s právními předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie ani s obecnými právními zásadami práva Evropské unie.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Návrh není v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána.

5. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Navrhovaná právní úprava má dopady na státní rozpočet a rozpočty obcí. Část odvodů za odnětí půdy ze zemědělského fondu ve výši 55 %, která dosud byla příjmem státního rozpočtu, se stává příjmem Státního pozemkového úřadu, účelově vázanou na realizaci pozemkových úprav. Jedná se přitom o částku ve výši asi 400 mil. Kč (dle návrhu státního rozpočtu na 2020).

Výnos z pokut, který byl dosud z 50 % příjmem obce, v jejímž územním obvodu byl přestupek spáchán, a z 50 % SFŽP, se nově člení na 35 % pro obce, 35 % pro SFŽP a 30 % pro Státní pozemkový úřad. Jedná se přitom v souhrnu o částky o objemu jednotek milionů korun, úprava by tedy měla mít na hospodaření obcí i SFŽP jen minimální vliv.

Úprava nemá dopad na rozpočty krajů.

6. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na podnikatelské prostředí České republiky a sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Navrhovaná právní úprava nebude mít nepříznivé dopady na podnikatelské prostředí v České republice ani vybrané skupiny obyvatel. Úprava má příznivé dopady na životní prostředí, spočívající v posílené ochraně zemědělského půdního fondu.

7. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů, zhodnocení současného stavu a navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen, zhodnocení korupčních rizik, zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Návrhem zákona nemá dopady v oblasti ochrany soukromí, osobních údajů, zákazu diskriminace, rovnosti mužů a žen, korupčních rizik, ani bezpečnosti či obrany státu.

B. Zvláštní část

K bodu 1

V úvodním ustanovení, popisujícím účel zákona, se doplňuje, že zemědělský půdní fond je v zájmu společnosti hoden mimořádné ochrany a péče. Proklamace má význam pro interpretaci dalších ustanovení zákona, mimo jiné ustanovení odkazujících se na veřejný zájem při ochraně půdního fondu.

K bodu 2

Umožňuje se, aby plantáž dřevin bylo možno zřizovat i na půdě s I. a II. stupněm ochrany. Plantáže dřevin mohou při vhodném umístění do krajiny přispět k větší biodiverzitě, k protierozní ochraně a zadržování vody v krajině, mohou být vhodným nástrojem pro rozčlenění velkých půdních bloků a vytvářet hodnotné prvky krajinné struktury.

K bodu 3

Stávající ochrana půd I. a II. třídy se jeví nedostatečnou. Ačkoli zákon povoluje jejich odnětí pouze v případě převažujícího veřejného zájmu, tento pojem bývá často při rozhodování vykládán účelově. Odnímání nejkvalitnějších půd pro záměry tak bývá umožněno i u záměrů, o jejichž celospolečenské prospěšnosti a nutnosti využít právě dané umístění namísto např. stávajících brownfieldů, lze mít důvodné pochybnosti.

Návrhem se ochrana těchto půd zpřísňuje, když se stanoví že je nelze odjímat pro potřeby staveb pro výrobu a skladování nebo ubytovacích zařízení.

K bodu 4

Umožňuje se, aby k odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu nebylo třeba souhlasu v případě zřizování registrovaného krajinného prvku, tedy např. mokřadů či remízků. Tyto prvky jsou již dnes vyňaty z povinnosti platit při odnětí příslušný odvod.

K bodu 5

Umožňuje se, aby odnětí půdy I. a II. třídy ochrany z půdního fondu při změně druhu pozemku na pozemek určený k plnění funkcí lesa bylo osvobozeno od hrazení odvodu, stejně jako je tomu u půd nižší třídy ochrany. Dále se navrhuje osvobodit od odvodů trvalé odnětí půdy pro zřizování retenčních nádrží a rybníků.

K bodu 6

Upravuje se nakládání s 55 % částí příjmů z odvodů za odnětí ze zemědělského půdního fondu. Jeho příjemcem bude namísto státního rozpočtu Státní pozemkový úřad. Ten bude oprávněn tyto prostředky použít výlučně pro potřeby pozemkových úprav, jejichž realizaci provázejí prodlevy mimo jiné také kvůli nedostatečnému financování.

K bodům 7 až 16

Mezi orgány ochrany zemědělského půdního fondu se nově přidává Ministerstvo zemědělství, do jehož gesce půdní fond přirozeně spadá. Na Ministerstvo zemědělství se nepřenáší rozhodovací pravomoci stávajících orgánů, tedy Ministerstva životního prostředí, krajů a obcí s rozšířenou působností. Na místo toho budou vyjádření Ministerstva zemědělství povinným, i když nezávazným podkladem pro rozhodování ve věcech souvisejících se zemědělským půdním fondem, pokud půjde o výměru půdy nad 5 ha. V některých případech souvisejících s půdním fondem, kdy vyjádření a závazná stanovisko už nyní vydává Ministerstvo životního prostředí, se nově požaduje také vyjádření či závazné stanovisko Ministerstva zemědělství. Zároveň se mění výměry půdy, podle kterých se určuje, který orgán o nakládání s půdním fondem rozhoduje. Část rozhodování se přesunuje od obcí ke krajům a část od krajů k Ministerstvu životního prostředí.

K bodům 17 až 24

Zdvojnásobují se pokuty ukládané při porušení zákona o ochraně zemědělského půdního fondu a to proto, aby byla dostatečně zajištěna jejich odrazující funkce a půdní fond tak byl lépe ochráněn.

K bodu 25

Mění se rozdělení výnosů z pokut mezi jednotlivé příjemce. Výnos z pokut, který byl dosud z 50 % příjmem obce, v jejímž územním obvodu byl přestupek spáchán, a z 50 % SFŽP, se nově člení na 35 % pro obec, 35 % pro SFŽP a 30 % pro Státní pozemkový úřad. Jedná se přitom v souhrnu o částky o objemu jednotek milionů korun, úprava by tedy měla mít na hospodaření obcí i SFŽP jen minimální vliv.

Předkladatel:

Marian Jurečka, v. r.

Pavel Bělobrádek, v. r.

Pavla Golasowská, v. r.

Stanislav Juránek, v. r.

Jiří Mihola, v. r.

Marek Výborný, v. r.

Ondřej Benešík, v. r.